

A kísérlet megnevezése, célkitűzései:

Kőzetlemez mozgások bemutatása

Eszközsükséglet:

- **Szükséges anyagok:** csipsz kenyér/snack, liszt, víz
- **Szükséges eszközök:** folpack, műanyaglap, kés, keverőkanál, üvegpohár, olló, tálca, földrajz atlasz

Elméleti ismeretek:

A kőzetburok, más néven litoszféra a Föld külső, a kéregből és a legfelső köpenyből álló, szilárd, merev kőzetburka, amely a köpeny asztenoszféra nevű, képlékeny részén elmozdul, „úszik”.

A litoszféra jellemző vastagsága 70–150 km: az óceánok alatt vékonyabb, a kontinensek alatt vastagabb.

A litoszféra nem egységes gömbhéj, hanem több, kisebb, nagyobb darabra tagolódik.

Ezeket a darabokat kőzetlemezeknek nevezzük.

<http://www.google.hu>

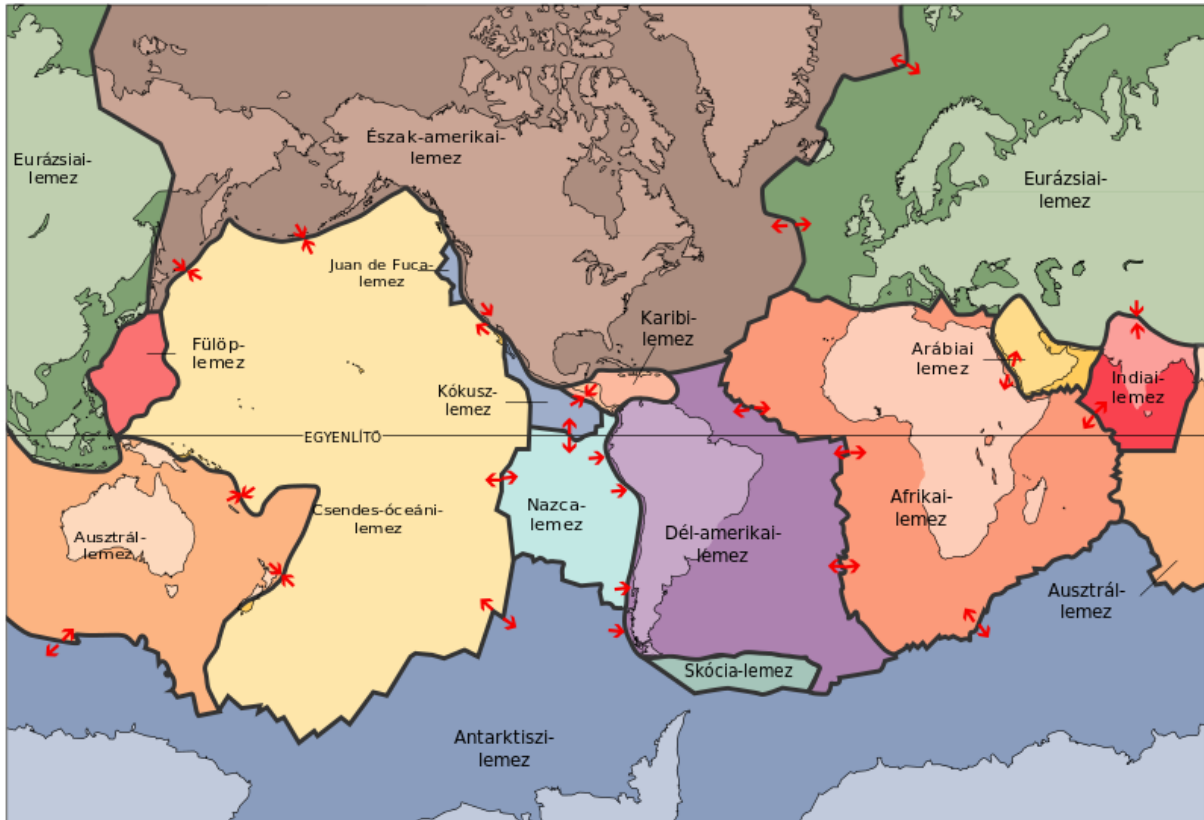

A tanulói munkafüzet és a kapcsolódó tanári segédlet
a Csongrádi TERNÉSZETTUDOMÁNYOS DIÁKLABORÁTORIUM című
TÁMOP 3.1.3-11/2-2012-0037 számú projekt keretében készült.

Földünk felszínét hét nagy és több kisebb kőzetlemez alkotja.

A kőzetlemezek nem mozdulatlanok, hanem egymáshoz viszonyítva különféle mozgásokat végeznek: egymáshoz közelednek, egymástól távolodnak, illetve egymás mellett elcsúsznak.

Kőzetlemezek

forrás: www.wikipedia.hu

A kísérlethez kapcsolódó megfigyelések leírása

Kőzetlemezek mozgásának megfigyelése

A szárazföldi kőzetlemezeket a csipsz kenyérrel, míg az óceáni kőzetlemezeket a műanyaglappal szemléltetjük.

Az asztenoszférát pedig a lisztes-vizes krémes massa helyettesíti.

A tanulói munkafüzet és a kapcsolódó tanári segédlet
a Csongrádi TEmészetTUDOmányos Diáklaboratórium című
TÁMOP 3.1.3-11/2-2012-0037 számú projekt keretében készült.

1., Távolodó kőzetlemezek

Tegyünk egy kb. 30 cm hosszú folpackot a tálcára. Kenjünk a közepére kb. fél cm vastagságban a főzőpohárban lévő masszából.

A kőzetlemezeket helyezzük el egymás mellé.

Óvatos mozdulattal, (mutatóujjunk segítségével) kezdjük el a kőzetlemezek mozgatását!

(távolodjanak el egymástól)

Figyeljük meg, mi történik?

a., Írd le tapasztalataidat!

.....

.....

b., Milyen formák alakulnak ki a távolodó kőzetlemezek mentén?

.....

.....

c., Keress példát a földrajz atlaszban a jelenségre!

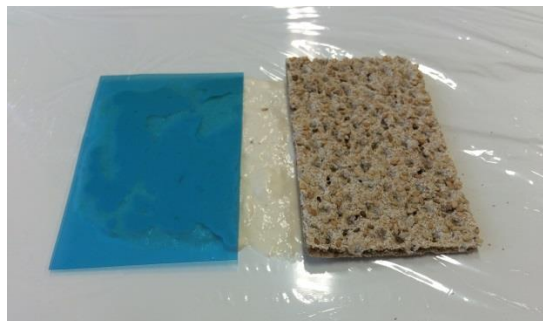
.....

2., Egymásnak ütköző kőzetlemezek

Készítsük elő a feladatot az 1. feladatban már megismert módon!

Az egymáshoz közeledő kőzetlemezek közül az óceáni és a kontinentális kőzetlemez példáját ismerjük meg.

Tegyük a kenyér csipszet és a műanyaglapot a massa közepére!

Mozdítsd el a két „kőzetlemezt”!

Közeledjenek egymás felé, amíg az óceáni a kontinentális lemez alá nem bukik.

Figyeld meg, mi történik!

a., Írd le tapasztalataidat!

.....

.....

b., Milyen formák alakulnak ki a közeledő kőzetlemezek mentén?

.....

.....

c., Keresd példát a földrajz atlaszban a kőzetlemezek közeledésére!

.....

.....

Az ismeretek ellenőrzése:

1., Sorold fel a nagy kőzetlemezeket!

.....

.....

2. Írj példát óceáni kőzetlemezre!

.....

.....

3. Milyen mozgásfolyamatokat végeznek a kőzetlemezek?

.....

.....

4. Írj példát kis kőzetlemezekre!

.....

.....

5. Az Afrikai és az Arab-lemez távolodása során keletkezett tenger:

.....

.....

